

Kadernota 2023

Versie: Vastgesteld door Raad

14 juli 2022

3 Totaaloverzicht structurele gevolgen Jaarstukken 2021

Structurele gevolgen Jaarrekening 2021	2023	2024	2025	2026
Sociaal domein				
Overschrijding kosten specialistische jeugdhulp	-675	-675	-675	-675
Totaal Sociaal domein	-675	-675	-675	-675
Totaal structurele gevolgen Jaarrekening 2021	-675	-675	-675	-675

3.1 Programma Sociaal

3.1.1 Overschrijding kosten specialistische jeugdhulp

De gemeente Diemen heeft, net als veel andere gemeenten in Nederland, sinds 2018 te maken gekregen met tekorten op de jeugdhulp. In de begroting 2021 is € 6,25 miljoen opgenomen voor specialistische jeugdhulp. Naar aanleiding van verwachte overschrijdingen over het jaar 2021 is het budget bij de 4^e kwartaalbrief incidenteel met € 750.000 opgehoogd. Het jaar 2021 is vervolgens met een overschrijding van € 900.000 afgesloten. Ongeveer 75% van deze overschrijding kan als structureel gekenmerkt worden.

Oorzaken van de overschrijding liggen bij over het algemeen bij de stijgende kosten van de jeugdhulp, een toename van het aantal cliënten, een toename van de complexiteit van de problematiek bij jeugdigen en een toename van het aantal jeugdigen dat voorheen binnen de Wet langdurige zorg (Wlz), Wmo of Kinderopvang werd geholpen. Over 2021 zien we verder voor Diemen specifiek dat het aantal cliënten en de kosten binnen de enkelvoudige jeugdhulp sterk is toegenomen. Binnen de meervoudige/complexen jeugdhulp is het aantal cliënten ongeveer gelijk gebleven, maar zijn de kosten wel toegenomen. Dit wordt verklaard door toenemende complexiteit binnen deze groep cliënten. Daarbij zijn er enkele uitzonderlijke situaties waarbij de complexiteit dusdanig hoog is dat dit tot zeer hoge kosten in een traject leidt. Deze kosten zijn niet van tevoren te voorzien.

Landelijke ontwikkelingen

De incidentele tegemoetkoming van het kabinet voor de periode 2019 tot en met 2021 is verlengd door eenmalig aanvullend € 300 miljoen beschikbaar te stellen voor het jaar 2022, zo is besloten in de Septembercirculaire van 2020. Op basis van het AEF rapport (€ 1,6 - € 1,8 miljard tekort gemeenten) heeft de VNG gesprekken gevoerd met het Rijk over een combinatie van structureel extra budget en maatregelen om de Jeugdwet financieel beheersbaar te maken. Voor 2021 heeft het Rijk bekend gemaakt incidenteel € 613 miljoen beschikbaar te stellen aan gemeenten voor het oplossen van de acute problematiek in de jeugdzorg. Dit bedrag komt bovenop de € 300 miljoen extra middelen. Het kabinet stelt voor vanaf 2022 € 1,314 miljard extra beschikbaar aan gemeenten ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. Dat komt bovenop de eerder toegezegde € 300 miljoen voor dat jaar. Het verschil met de € 1,7 miljard die de arbitragecommissie naar aanleiding van het AEF rapport nodig vond, zit hem in de al eerder toegezegde € 300 miljoen extra en de maatregelen die gemeenten nemen om volgend jaar € 214 miljoen te besparen op de jeugdzorg. Om het jeugdhulpstelsel beter te laten werken en te zorgen voor meer financiële houdbaarheid zouden het Rijk, de VNG en de gemeenten aan een hervormingsagenda werken. Het nieuwe kabinet heeft het advies gekregen om vanaf 2023 het oordeel van de arbitragecommissie te volgen. Inmiddels is bekend dat er in het regeringsakkoord (wederom) een "besparing" op de jeugdhulp aan de orde is. Vanaf 2024 € 100 miljoen en vanaf 2025,

structureel, € 500 miljoen. Op donderdag 13 januari hebben de leden van de VNG unaniem ingestemd om op deze manier niet verder te werken aan de hervormingsagenda.

Beheersmaatregelen

Er is en wordt veel in gang gezet met als doel kosten voor de jeugdhulp te beheersen, zoals een taakgerichte manier van bekostigen van de hoog-specialistische jeugdhulp per 2022, uitbreiding contractmanagement, bevorderen van meer (specialistische) hulp dichtbij om dure trajecten te voorkomen, onderzoeken naar (kosten)effectiviteit van preventieve en algemene voorzieningen en bestandsanalyses. De financiële beheersbaarheid op het terrein van jeugdhulp wordt als onderdeel gezien van het programma 'grip en controle binnen het sociaal domein'.

Risico's

Ondanks de getroffen maatregelen blijven de uitgaven specialistische jeugdhulp een financieel risico vormen, mede als gevolg van de open einde regeling, een stijging in de aantallen jeugdigen en de almaar toenemende complexe problematiek. Daarbij vormen de brede wettelijke taken en de verwijzers die niet onder onze aansturing functioneren complicerende factoren.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat door gedurende twee jaar van maatregelen naar aanleiding van corona er extra hulpvragen leven bij de inwoners van Diemen. Tevens is het mogelijk dat door het uitstel van de huidige hulp zwaardere vormen van hulp nodig zijn.

Vanaf januari 2022 is het stelsel voor de (hoog) specialistische jeugdhulp gewijzigd, en daarmee ook de bekostigingssystematiek. Er bestaat een risico dat het afsluiten of overzetten van trajecten tot incidentele kosten in 2022 zal leiden.

Het kabinet stelt vanaf 2022 structureel € 94 miljoen beschikbaar aan gemeenten, opdat zij de financiële middelen hebben om de stijging van de zorgsalarissen in het sociaal domein mogelijk te kunnen maken. Het door het Rijk beschikbare gestelde bedrag van € 60.000 (1% van de begroting voor specialistische jeugdzorg) is echter onvoldoende om onderdelen binnen de jeugdzorg te indexeren. Daarbij is er een aanzienlijke kans dat door economische ontwikkelingen het indexatiepercentage in 2023 een stuk hoger wordt dan in 2022.

Financieel effect

De structurele kosten lagen in 2021 € 900.000 hoger dan de begroting. Om het voorzieningenniveau op peil te houden zal het budget voor specialistische jeugdhulp met € 675.000 (75%) omhoog moeten worden bijgesteld. Over het budget zal worden gemonitord en gerapporteerd via de P&C-cyclus.